

Strătorul

REVISTA LITERARA ȘI ARTISTICA

SUMARUL:

- E. Lovinescu . . . Alexandru Vlahuță
 D. Nanu . . . Chemare pângă,
 Noapte mistică
 Constanța Marin-Moscu . . . Destăinuire, Nunta
 turturiceii
 Ion Pillat . . . Helladă
 Majorul Gheorghe Brăescu . Un revoltat
 F. Aderca . . . In așteptare...
 Ion Sân-Giorgiu . Toamna noastră

CRONICI:

- L. Rebreanu: Teatrul Național: Fără rezem (27/1); Intr'un adăpost (28/1)
 Insemnări. — Bibliografii.

Editura ALCALAY & Co.

UN LEU

APARE SĂPTĂMĂNAL

Retrejan
7

A apărut :

E. LOVINESCU

„CRITICE“

VOL. I

EDIȚIA II

Lei 8.—

EDITURA ALCALAY

SBURATORUL

REVISTA SĂPTĂMÂNALĂ LITERARĂ, ARTISTICĂ ȘI CULTURALĂ

COLABORATORI :

Zaharia Bărsan, Al. Cazaban, G. Cair, Radu Cosmin, Maria Cunțan, N. Davidescu, V. Demetrius, I. Dragoslav, Victor Eftimiu, Elena Farago, Ion Sângheorgiu, Ion Al. George, Otilia Ghibu, I. Gorun, G. Gregorian, E. Lovinescu, M. Lușeanu, Virgiliu Moscovici, A. Moșoiu, Constanța Marino-Moscu, A. Măndru, Liviu Marian, Claudia Millian, Corneliu Moldovanu, D. Nanu, Maria Pamfile, Hortensia Papadat-Bengescu, Dragoș Protopopescu, I. Petrovici, Al. Rally, L. Rebreanu, Eugen Relgis, Marcel N. Romanescu, G. Rotică, Radu D. Roșetti, H. Sanielevici, Alexandrina Scurtu, F. Șirato, Al. T. Stamatiad, G. Stratulat, Caton Theodorian, A. Toma, Ada Umbră, T. Vianu, I. C. Visarion.

ABONAMENTE :

UN AN . . . . . LEI 50 = ȘASE LUNI . . . . . LEI 30

Pentru învățători, profeși și studenți

UN AN . . . . . LEI 40

PREȚUL UNUI EXEMPLAR 1 LEU

SBURATORUL se găsește de vânzare la toate librăriile și chioșcurile de ziare din România Mare

Abonamentele se primesc la Librăria Alcalay & Co. și la administrația revistei.

Administrația : Strada Sărindar No. 14

— BUCUREȘTI —

Manuscrisele, corespondența și schimbul se vor trimite pe pe adresa d-lui E. Lovinescu, str. Câmpineanu, 40.

SBURĂTORUL

REVISTA LITERARĂ, ARTISTICĂ ȘI CULTURALĂ

Director: E. LOVINESCU

Alexandru Vlahuță

II

Discutând optimismul lui Vlahuță, i-am limitat valoarea. Pornind dintr'un izvor intelectual, nu are energia sentimentelor primare. E o atitudine rațională în fața problemei vieții. Nu poate fi însă o sursă de poezie reală. Definiția se poate lărgi. Nu numai optimismul e de esență rațională. Intreaga lui poezie lirică e de natură intelectuală.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Moartea era o problemă. În fața ei nu avea o intuiție violentă. N'o nega, nici n'o afirma. Simția numai o îndoială filozofică ce-i împunea discuții și soluții. Soluția a fost un optimism tranșant. Dumnezeu este o altă problemă. Nu o intuiție. Din intuiție nemijlocită a ieșit însă adevărata poezie religioasă. Credința este o grație divină; nu stă la capătul unui raționament. La Vlahuță ea este totuși o concluzie de ordin intelectual.

În *Dormi în pace* poetul stă la mormântul iubitei. O revoltă îl înăbușe: cum de-a putut muri o ființă atât de gingașe și de nevinovată? O nedreptate. Într'o lume strâmbă nu poate fi Dumnezeu:

*De ce — fulger — cazi pe-un templu, spinteci
bolta ta sfințită,*

*Și în țândări crăpi icoana Maicii Domnu lui
trăsnită?*

*De ce așterni omătul iernei peste floare a lui
April,*

Șun lîțoliu pe obrazul visătorului copil?

E întâiul moment de răzvrătire în fața tragediei morții... Reculegerea vine. Luna își revarsă de sus farmecul... Universul întreg este o armonie. Numai o mână divină putea tăia drumul astrelor ca să nu se atingă între ele :

*A ce mic și ce netrebnic m'am simțit atunci
'naintea*

*Marii străluciri, ce 'n raze-i inima-mi scaldă
și mintea !*

*Și adânc smerit, cucernic, pocăit în fața lumii
Slavă și 'nchinare — adus-am bunului
stăpân al lumii.*

Sentimentul religios al poetului este deci deductiv. E produsul unei contabilități riguroase. De o parte dogmele vieții împing la negarea divinității ; de alta, splendoarea spectacolului naturii presupune o ființă armonizatoare. Contemplația ordinii naturii învinge. Ca la o nouă Canossă poetul putea spune, în sfârșit :

*Am venit să-mi plec genuchii ș'a mea inimă
spre Dömnul.*

E un pocăit. Nu e un iluminat. Nu e un mistic ; e un palid epigon raționalist. Nu ne putea da deci adevărată poezie religioasă.

* * *

Poezia erotică e prin esența subiectivă. Nu poate ieși decât dintr'un sentiment. Vlahuța a găsit totuși mijlocul să raționalizeze iubirea în poezia liminară a unei serii.
Ce este iubirea ?

*Iubire, sete de viață,
Tu ești puterea creatoare,
Sub care mimele noastre
Renasc ca florile în soare...*

Și ce mai este iubirea ?

*Al tău surâs de „alma parens“
Tu prima rază de lumină...*

Și ce mai este iubirea ?

*Și de căldura ta, planetei
Treptat se desmormesc, invie...
Pe toți ca într'o mreajă-i leagă
Universala simpatie.*

Și ce mai este iubirea ?

*Tu faci să circule în lume
Puterea ta de zămislire,
Și miliardele de forme
De a lungul vremii să se 'nșire.*

Și ce mai este iubirea ?

*Prin tine, valuri de vibrații
Din depărtatele planete,
Trezesc în sufletele noastre
Dureri și bucurii secrete.*

Oboșit de atâtea definiții, poetul încheie :

*E greu să-mi deslușesc ce cuget...
Dar îți mi trezesc o lume 'ntreagă
De care nu știu ce putere
Cu doruri mistice mă leagă.*

Șir rece de desvoltări și de definiții ce nu pot da
căldura scânteei absente.

* *

Se va zice *emoție intelectuală*... Ar fi legitimă. Emoția intelectuală este însă o *emoție*... Pleacă dintr'o lume din care noi nu scoatem de cât cunoștinți, dar din care un poet poate scoate și emoții. Din contemplația forțelor oarbe ale naturii, Lucretiu a scos o emoție; din contemplația forțelor mecanice, Verhaeren a simțit o sguđuire generatoare. Există o emoție matematică sau cosmogonică. Mai rece, desgur, mai puțin comunicativă, dar încă destul de moțrice.

Nu o astfel de emoție intelectuală găsim la Vlahuță. Găsim numai înlocuirea emoției puternice prin o serie de elemente ntelectuale. În fața morții, a vieții, a lui Dumnezeu, a iubirei, poetul raționează. Nu are vibrația necondiționată și instinctivă a poeților mari. Argumentează, filozofează, și — dramatizează.

Inzestrat cu o inteligență lucidă, Vlahuță ne-a dat o poezie de analiză psihologică de o reală pătrundere și dramatism.

Din prag, e drama sufletească a unui om ce vrea să-și răpue viața. Criticii îi admiră gradația savantă și lovitura desnodământului :

Inaintea morței mele — moartea dragostii de viața.

La icoană este iarăși de natură dramatică și chiar melodramatică : lupta unei mame ce-și aduce pruncul bolnav la icoana făcătoare de minuni. Și când copilul moare, femeia isbucnește :

— O, de sigur, n'ai fost mamă și de porți un
prunc la sîn

E-o minciună! Ce smintită's unei scânduri să
mă 'nchin!

Nu există Dumnezeu ; iată concluzia logică a unei mari dureri ; există Dumnezeu este concluzia tot atât de logică a celeilalte drame din *Dormi, Iubito*. Tocmai din această concluzie diferită, vedem natura dramatică a talentului lui Vlahuță ce se adaptează subiectului.

Și iubirea e văzută uneori prin latura ei obiectivă și dramatică : o problemă ce se pune. În *Iertare* avem o femeie tânără :

*Ce frumoasă ești! Cu câtă voluptate îți
miădie*

Trupul formele-i rotunde etc.

Valsul o ametește în brațele unui tânăr :

Inadins, parcă, natura v'a făcut să vă iubiți.

Scena se schimbă. Efect dramatic. În ietac :

Sficios, în prag s'arată

*Un bătrân pleșuv și gârbov, slab, nervos și
mic de stat...*

În fața acestei tragice împerecheri, poetul ajunge la concluzia moralei naturale :

Ale tale dulci păcate

*Negreșit ca și de oameni și de sfinți îți sunt
iertate.*

Problema se pune și în pbeziă *In mânăstire*. E psihologia călugăriții ce se deșteaptă de odată la dragoste; lupta între legea divină și cea umană.

Invinge, firește, legea naturii :

*La ce pustii să-ți treacă anii
Și inima să-ți îngrădești
In pacea sfintelor citanii
Ș-a pravilei bisericesti.*

Poetul o absolve.

* * *

Tablouri dramatice trase cu o reală cunoaștere a meșteșugului teatral, cu efecte și suspensiuni căutate de cugetare, cu locuri comune filozofante și cu intenții moralizatoare, dar mai ales cu pătrundere psihologică,—iată primul aspect al operei Vlahuță. Mai lipsește doar lirismul.

E. LOVINESCU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CHEMARE PĂGÂNĂ

THAIS CĂTRE PAFNUȚIU

I

*Când glasu-ți limpede l'ascult
Din inima-mi — odată stâncă —
Vulcanul vieții stins de mult,
Se redeșteaptă 'n pace-adâncă.*

*Inspăimântată 'n mâna mea
Când aspra-ți mână strâng o clipă,
Simt fiara 'n mine cum te vrea
Și 'n saltul prinderii cum țipă.*

*Să te cuprind, am brațe moi
Ce 'n zarul lor răstoarnă sorții,
Și sărutări să 'nfrâng eroi
Ce n'au plecat grumaz, nici Morții.*

*Tot trupul meu e-o cupă svellă
Fierbând de vinuri vechi și tari,
Prin ochii mei ca printr-o deltă
Inundă fluvii seculari.*

*Și totuși, răsvrătit, sălbatic,
Respingi supremele-mi comori;
Te-a prefăcut în stâlp extatic
Himera 'n care te omori.*

*Când cupa altuia voiu trece,
Ferește-te să nu-mi ceri vin,
Căci hohotu-mi te va petrece
Și până 'n fund vei bea venin!*

NOAPTE MISTICĂ

PAFNUȚIU CĂTRE THAIS

II

*In noaptea aceea stam neliniștit...
Pe vatră se surpau cărbunii roșii.
La geamuri fulguia mărunț, tihnit,
Și 'n depărtări, cântau închiși cocoșii.*

*Doi oaspeți răsăriră 'n prag afar;
Veniseră pe molcoma ninsoare:
Un lup cu ochii neclintiți, de jar
Și-un palid pelerin cu ochi de soare.*

*Uimit, un gând șopti: „e Christ ce vine
Și-ți cere 'n suflet loc, doar pentru El!”
— Deschid nehotărât... am fost mișel,
Căci m'am trezit cu fiara lângă mine.*

*Prin geamul aburit îl văd : adăstă
Să sune 'n mine-al pocăinții ceas !
Cădea, cădea omătul 'n pacea vastă
Când tristul pelerin urni un pas...*

*Am dat să-l strig, — dar glasul-i pățimaș !
Ah ! și venia de cea din urmă oară,
S'alunge de la mine pe vrăjmaș
Și sufletu-mi să 'mpiedice să moară.*

*Cânta ca o chemare în pustiu
Incredătorul crainic al luminii,
Și eu mă lapădam de Domnul viu,
Ca Petre când îl prinseră streinii...*

*Și-a nins în noaptea-aceea a nins, a nins...
Pieriseră 'n văzduhuri soare, luna,
Și 'n giulgiu de zăpadă larg întins,
Murise Christ, — și pentru totdeauna !*

*Un plâns înnăbușit mă sugruma.
Adâncuri din adâncuri l'au trimes ;
Fuința mea în vid se destrăma
Căci încetase s'aibă înțeles...*

1920/I

D. NANU

Destăinuire

Pe creanga unui răsur, pierdut în valuri de spice, ciocârlia și o turturică își spuneau, în taină povestea.

Ciocârlia. Am văzut lumina pe un lan de grâu, într'un cuib urzit din flori de câmp și umbrit de măcieși și albăstrele.

— *Turturica.* Și te iubeau ai tăi ?...

— *Ciocârlia.* Ascunși în cuibul nostru trăiam feriți de rele ; din zori și până când fugea lumina de pe lanuri sburau, ai mei, departe aducându-mi pe rând, hrana 'n cioc ; m'ador-meau sub aripi obosite și mă păzeau de uliu, dușmanul nostru de veacuri.

— *Turturica*. Cum o fi oare când ești astfel iubită? Mai peete dăinui de vine secetișul?...

— *Ciocârlia*. Creșteam alături cu spicele, ciocul mi se înțarea ca firul de grâu și 'n locul pufului ce mă acoperea și sbură odată cu zefirul, crescură penele-mi gălbui..

Mă scoborii din cuib și mă deprinsei a ciuguli firele de pâne ce-mi semănau ai mei pe pământ...

— *Turturica* (trist). Pitulicea îmi aduse cea întâi îmbucătură.

— *Ciocârlia*. Eram mândră de mine și, voind să sbor, înfideam tremurând, aripele plăpânde și pluteam jos, pest lan. Câmpul era lumea toată, soarele numai pe mine mă încălzea și vântul, din sus, venea să mă răcorească...

— *Turturica*. De toate aceste bunuri n'avuî în lume parte de mică, fiind răpită și dusă 'n altă țară, de unde am scăpat...

— *Ciocârlia*. Intr'o zi, cea mai frumoasă din toate, văzui venind spre noi o ceată de păsări; pișgoi și mierle și sturzi și vindirei se tot roteau cântând pe deasupra casei noastre; aflai din acest cântec, că era o sărbătoare, ba gaița îmi și spuse că „mirele a sosit“.

— *Turturica*. Ii ascultase și cântul sau poate că-l văzuse și în haina lui frumoasă?...

— *Ciocârlia*. O! nu, acest păsăroi era tot dintr'ai noștri și nunta s'a făcut... Venise secerișul.

— *Turturica*. Eu nu știu că este o aratare împreunare căci nunta turturiceii e altfel, draga mea...

Nunta turturiceii

La marginea câmpului, învăluit de o boare împălsămată, dar închinat de pământ și flori naturei în sărbătoare, se deslușește, când îi soarele sus, un ciripit slab, o dulce chemare asurzită când și când, de freamătul pădurei.

O creangă mlădioasă, de anin, se îndoiaie sub trupul ușor al turturiceii ce, înfoindu-se în pene, pare a asculta în tăcere zăvoiu.

Ciripitul e mai ascuțit, chemarea mai aprinsă, un strigăt, păsăresc, taie crângul peste care sbură învârtindu-se turturelelul...

Raze palide de soare se lasă încet pe vârful aninilor; păsări, obosite, trec, când și când, atingându-i cu aripele și iau lumina ce se slinge încet pe desis.

Turtulelel se înalță, ciripește în văzduh, și, ca o săgeată zboară în anini...

În zori, când se trezesc florile și se închină păsările la soare, o pereche zboară, vesel, lăsând crângul...

CONSTANȚA MARINO-MOSCU.

HELLADĂ

Pe țărmul unde vineți chiparoșii
Brăzdează seara cerul de smarald,
Și unde marea poartă pânze roșii
Ca portocale mari pe valu-i cald,

Acolo și de Fidias sculptată,
Marmoreeană ca și visul trist,
Fecioara stă cu fața îndreptată
Spre noapte și spre golful de-ametist.

Zadarnic, din idile arcadine,
Păstori frumoși și goi ca niște zei,
Cu ramuri verzi dând, vântule, în tine,
Gonesc întineriți de dragul ei.

Ea stă divină și de piatră dură,
Căci nu s'a desfăcut de Dumnezeu...
Sub scutu'i marea lui Homer murmură
Și mai răsună lira lui Orfeu.

Ce dragoste nebună mă ridică
Spre cerul lui Platone și Plotin?
O, Pallas, dă'mi din fruntea ta unică
Unitul ram de laur și măslin.

ION PILLAT

UN REVOLTAT

Astă seară la popotă, la sfârșitul mesei era discuție aprinsă, Fie care venea cu o întâmplare nouă, mai gogonată decât cele cunoscute până aci, să zugrăvească pe d-l comandant al brigadei.

— „Fugiți, domnilor, d'aici... este imposibil,” spunea colonelul care abia luase comanda regimentului.

— „Pe onoarea mea,” afirma maiorul ajutor. „li trimeteam aproape zilnic, când ouă, când unt, când mei... și parale ioc... Ba înainte mai scria câte-o carte de vizită, acum de la un cârd de vreme nici osteneala asta nu și-o mai dă. Comandă prin furier la telefon.”

— „E posibil, domnilor? Și cum ați răbdat una ca asta? Ori ați umblat după protecție... întrebă înmărmurit noul comandant, necășătorit, cu ceva stare, deci cu toată aparența unui om liber. Cluj / Central University Library Cluj

— Nu e vorba pe protecție, dar te gândești la memoriu. Zece note bune nu fac cât-una rea. Asta e'n stare... rabzi de nevoie!.. N'am avut anchetă? Care a fost rezultatul? Rezultatul a fost că ambii comandanți de regimente cari o provocaseră au fost mutați.”

— „Eu unul nu știu,” declară colonelul categoric. „Nu cunosc decât datorია. Poate să mă mute peste nouă mări și nouă țări. Mă duc bucuros ori unde... plec cu geamantanul și demnitătea mea. Eu nu adun ouă pentru nimeni.”

— „Așa e, dar până vă veți muta d-voastră o pățimim noi și suțere regimentul. De ce credeți că stăm de un an de zile împrăștiați în patru sate?! Era rândul nostru să cantonăm în R... Aveam și noi o farmacie, o cafenea... era cu totul altceva...”

— „Am fi fost și mai aproape de oraș...”

— „Și nu făceam atâta drum până la tranșee,” argumentau pe întrecute ofițerii. „Pierdem toată ziua ducându-ne și întorcându-ne dela lucrări!”

— „Stați, domnilor, că nu merge așa. Spui, maiorule, că era rândul nostru să cantonăm în... care a fost motivul pentru care...”

— „Motivul a fost că predecesorul D-v l-a pus să plătească mesele luate cu noi la popotă.”

— „Bine frate, când vine generalul, o masă două...”

— „Vezi, asta e, că nu era o masă două... erau două, nouăsprezece... își făcuse obiceiul... venia zilnic între mesă, mânca

à la carte, ba trimețea și acasă din proviziile popotei. Și barim dacă ar mânca mai puțin; dar mănâncă... mănâncă, dom'le, mănâncă ceva de speriat, pe oroarea mea!.. Și unde-i joacă chipiul în cap, când mestecă... că are și păcatul ăsta, mănâncă cu chipiul în cap. Se vede că unde e tuns ca 'n palmă.

— „Fugiți, domnilor, d'acolo!”

— „Domnule colonel, pe onoarea mea. Aveți să vedeți și d-voastră. Nu e așa, domnilor?”

— „Da, domnule colonel, așa e! Când eram eu cu popota a mâncat trei zile cu cocoana și cu domnișoara și mi-a dat cinci lei, spunându-mi să dau restul ordonanțelor cari au servit la masă.”

— „Dar mai acum o săptămână... nu știți ce s'a întâmplat?! Să spună Popescu, Spune, Popescule, s'audă și d-l colonel!”

— „Ei, ce să se întâmple... de ale domnului general. M'am întâlnit cu D-lui pe când mă întorceam de la lucrări, mi a cerut biciclistul și l-a trimis la oraș, să-i cumpere o oală cu fragi. Pe drum fragii s'au bătut în oală... mă rog, treizeci de kilometri sunt ăial... Domnul general i-a văzut, i-a gustat și l-a trimis pe sergent să-i dea înapoi. Par'că ăranul era prost s'aștepte, ori par'că sergentul era nebun să se mai întoarcă. A dat banii dela el și a isprăvit comedia.

— „Ce fel de om e?”

— „Păi nu vă spun!”

— „Nu, vreau să zic cum e la înfățișare?”

— „Nu l-ați cunoscut niciodată?”

— „Nu, nu știu cum s'a făcut că...”

— „Umblă cu un chipiu fără trese și cu o manta soldăească, într'o cărușă rechiziționată, cu un cal pe care l mână singur, fără ordonanță, fără nimic.”

— „Dar la față, cum e la față?”

— „Așa fălcos, cu o mustață cupită și țărâe veșnic după el, șiretul de la ismene.”

— „Ei bine, domnilor, ori ce s'ar întâmpla, cu mine nu merge. Opresc formal să se dea ceva la brigadă. Ori ce cere nelegală, ori ce pretenție...”

— „Să trăiți, domnule colonel, multă sănătate la toți domniii ofițeri,” întrerupse intrând pe ușă, Venga brânzarul, bărbat vonic și frumos, așezat și demn ca toți oamenii de la munte. „In lipsa d-voastră, când erați cu catanele la munte, a venit cucoana lui d-l General cu d-ra și o ales câteva burdușele de brânză și câteva coșulețe tot de brânză, dar mai bună... adică tot una este, dar vezi că unii o găsesc mai bună... îi place mai mult în coșulețe... se vede că unde are mirosul de brad, dar brânza tot una e... că n'avem decât o calitate...”

— „Ei și...”

— „Și mă rog frumos, o zis așa că o trimeteți mintenaș cu o catană, să meargă până acolo și poate mi-o aduce și

banii, că brânză o ales, dar banii, nu mi-o plătit... Așa mă rog frumos la D-tră."

— „Bine om vedea.“

— „Ce bună sara!“

— „Bună seara, voinice, bună seara!“

— „Să nu-i dai nici un soldat,“ spuse hotărît și încrunțat colonelul după eșirea lui Venga.

— „Ei, asta nu i-o poți refuza, e general, la dracu, orice c'ar zice,“ interveni maiorul.

— „Dar bine, frate, n'are ordonanțe, are trei ordonanțe..“

— „Ei bine oricât, închipuiți-vă că eu aș fi acela, ori că ar fi fost soția mea sau a d-voastră. A trecut pe aci, a văzut, a cumpărat, cum era s'o ducă acasă?! Nu asta nu,.. cum era să care femeia atâta brânză?!”

— „Bine, dacă crezi d-ta, dar eu nu i-aș fi dat. În ori ce caz, ofițerul aghiotant... ești aici, domnule ?“

— „Da, domnule colonel, sunt aici,“ răspunse ofițerul aghiotant, care cumula această funcțiune cu ceea de ofițer cu aprovizionarea și de ofițer popotar.

— „Ia notă : să faci chiar astă seară un raport către brigadă, în care ai s'arăți că pentru menținerea disciplinei și restrângerea răspândiților să nu se mai ceară oameni în serviciu străine de nevoile regimentului.“

— „Domnule colonel, vă expuneți de prisos...“

— „Lăsați domnule maior... mi-l prezinți mâine dimineață să-l iscălesc.“

Și în sgomot de scaune, ofițerii pătrunși par'că de un suflu de regenerare, se ridicară dela masă, grămădindu-se spre eșire, așteptând să iasă mărimile.

A doua zi, pe când ofițerii se adunau pentru dejun întră neașteptat generalul în jînuita lui obișnuită, cu înfățișarea blajină și în cercul respectos ce se formase în jurul său întinse larg mâna colonelului.

— „Mulțumesc pentru brânză.. e delicioasă... nevastă-mea e încântată... ea dacă are brânză, nu-i mai trebuie nimic. Dar prea ai trimis multă, frate!..“

— „Domnule general, mă iertați...“

— „Nu face nimic... de mâncat tot se mănâncă.“

— „Dar, domnule general, eu... nu eu...“

— „Apropos! Am întâlnit o companie dela d-ta, care se ducea astăzi la tragere... foarte bună impresie... bine înbrăcați... cântă bine... altă îngrijire... altă comandă.. mână de fier..“

— „Domnul general..“

— „repari trecutul“

— „...devotamentul nostru...“

— „...sarcină grea... foarte grea...“

— „...osteneala noastră...“

— „...extrem de grea... dar vaincre sans péril..“

— „...cu toată dragostea v'asigurăm...“

— „...foarte mulțumit, la revedere colonel... la revedere, domnilor!”

— „Se poate?! Domnule general, nu stați la masă?”

— „Păi... am loc?”

— „Vai de mine! Băete un tacâm pentru domnul general!”

„Abia am luat comanda... nu face să mă iau cu el la harță dela început,” se spovedi colonelul maiorului, după plecarea generalului.

— „Păi când vă spuneam eu...”

MAIORUL GHEORGHE BRĂESCU.

IN AȘTEPTARE... 1)

Domnul Aurel e numai căprar.

Hainele militarești care-i strâng trupul în șale și la pulpe au influențat puternic și asupra naturii sale meditative. Din expansiv, domnul Aurel observă cu spaimă că devine voluntar. Nu s'ar putea spune că temperamentul său e fundamental revoluționat. Un echilibru, mai mult sau mai puțin stabil, pare a se infiripa și astfel seninătatea pe care nici un fel de filozofie nu i-a putu'o da, o dobândește de la un veston rigid. Domnul Aurel e învățat cu asemenea rezultate comice, atunci când e vorba de spiritul uman în genere, și de spiritul său în particular.

E duminică dimineața și o săptămână în cap de când se află în Nagy-Zeta, cu regimentul său de infanterie. Soarele ca un fruct imens de aur, atârnă. E luna Iunie și toată firea e așipită într'o voluptate desăvârșită, următoare zbuciumului vital al lunilor trecute. Casele par și ele niște fructe care se coc la soare, fericite de atâta liniște și lumină. Nimic nu trădează în acest orașel locuit de unguri — oameni domoli cu figuri agricole și cu cizme scurte în picioare — că e în stăpânirea unei armate vrăjmașe. Femei curat gătite, cu un fișiu de mătase colorată aruncat în creștet și înnodat sub bărbie, calcă mărunț și repede pe trotuarul strâmt, bolovănos și înalt. Catedrala subțire, ca un animal zvelt oprit în mijlocul orașelului, sună din gătleju-i de aramă câteva note pline și uniforme. Sunetul pare din acelaș element ca și lumina: armonie dominicală.

Soldați îmbrăcați curat, cu o floare la capelă — floarea la capelă e poate cel mai caracteristic „pavilion” român — soldați câte doi, câte trei, trec pe mijlocul drumului, așa cum merg la ei acasă, în sate, și pe unde bate cizma pământul

1) Din *Moartea unei republici roșii*.

sună, de parcă ar fi gol. Soldații calcă pe subterane. Ei privesc la o femeie și râd. Dumineca e în țara românească ziua dragostei. Și soldații sânt plictisiți și umblă hoinari, căci ar iubi și n'au pe cine. Din obiceiul de-acasă n'au în astă Duminică decât floarea la capelă. Vre-o câțiva s'au oprit în fața unei prăvălii de mărunțișuri și unul întreabă de țuică :

— Palinka van ?

— Ninci!

Domnul Aurel întâlnește în dosul catedralei pe plutonierul Negru, amic de-acasă, tovarăș al multor întâmplări și al câtorva ore muzicale. Se au ca frații. Plutonierul Negru e scund și are o figură încrunțată în ochelari. Nu poartă mustași și are o gură tragică. Plutonierul e răzimat de grilaj, pătat de soarele care scapă în zdrențe luminoase printre degetele multiple ale unor arțari. Citește o scrisoare. Domnul Aurel nu uită noua sa condițiune; cu o ușoară nuanță. luând poziție :

— Să trăiți ! zise.

Domnul Aurel e zvelt. Caporalul ar fi putut strivi pe plutonier. Dar nu forța fizică hotărăște de rang în organizațiile militare ci — forța morală. Caporalul avea mai puține diplome decât amicul său, plutonierul. Acesta arăfă dinții lui mici, torturând gura ca la o durere interioară și zămbi tragic. Dar inima lui universală se vădi în timbrul glasului, care avea inflexiuni de plâns: BCU Cluj / Central University Library Cluj

— A ! Tu ești...

Nu se văzuseră de mult. Sufletele lor erau pline de simțiminte. Aceste simțiminte cereau dureroasa fericire de a fi mărlurisite. Unele contradicții, unele surprize trebuiau în comun examinate, pentru a statornici iar acea onoare de inimă și continuitate de cugetare, pe care se bizuia amiciția lor bărbătească.

Domnul Aurel începu :

— Ști dragul meu de la ce ocupațiuni hotărâtoare m'au rupt noul ordin de înarmare. Atâția inși au rămas acasă: studenți, funcționari publici, ziaristi — încât m'am întrebat : cine pleca ? Dacă întregi categorii de tineri beneficiau de o lege avantajoasă, noi aceștea care plecam eram un fel de inși *hors la loi*... Exista o singură egalitate în țara aceasta : Sfânta egalitate în fața morții pentru patrie ! Ei bine, și aceeași egalitate a fost suprimată. Să fie această campanie o pedeapsă, iar noi, cei chemați sub arme, niște osândiți ?

— Da, osândiți pentrucă locuiau în Orient. În 1919, noi încă mai turburăm văzduhul cu proiectile. Răbdare — în curând vom dezarma și noi.

Cugetul limpede și echilibrat al micului plutonier se impune nervozității lascive a naltului căprar. Acesta zise :

— În definitiv, o mobilizare generală nici n'ar îmbunătăți, nici n'ar schimba soarta fiecăruia din noi.

Plutonierul zise apăsător :

— Trebuie să ne facem datoria. Nu e mare, nu e grea.

Cu atât mai bine, cu cât va fi mai mare și mai grea. Deocamdată ocupăm ținuturile, pe care le locuiește și muncește poporul român. Numai astfel vom avea liniște aci, și acasă la noi. Cât va fi nevoie de noi? Nu trebuie să uităm că nici un secol nu ne desparte de vremea când războaiele durau decenii.

Domnul Aurel trase brațul prietenului său și merșeră pe o uliță umbrită de coperișul mobil al unor salcâmi tineri. Plutonierul cugetă mai departe:

— Da, în veacurile trecute războaiele purtau denumirile extraordinare de „războiul de 100 de ani — pentru ce, în definitiv? Pentru o succesiune de tron, pentru un titlu, uneori, sau un gest religios... Azi cel puțin, popoarele europene s'au războit pentru ceva mai solid: pentru negoț sau colonii, iar unele neamuri pentru întregirea lor națională, precum neamul românesc.

Domnul Aurel strânse la sine umerii micului plutonier și îi șopti, ca un geniu rău, la ureche:

— Nu te îmbăta de cuvinte, dragul meu. Războiul dezrobirii naționale nu e mai sfânt decât al supremației economice. E în definitiv acelaș lucru. Privește în jurul tău la oamenii aceștia străini, cari vor trăi de acum înainte sub leguire românească. Spune-le că nu te atingi de bucata lor de pământ, că nu le iei vitele și că nu le siluești limba și credința — vor fi cei mai pașnici cetățeni. A fi guvernat, iubitule, înseamnă însă a fi exploatat și pe întregul glob pământesc națiunile au guvernat mai mult pe străini decât pe proprii lor fii.

Plutonierul se opri locului și scoase ochelarii; privirile lui stinse rămaseră în văzduh, odihnitoare. El grăi pe ndelete, cu greutatea gândului care tocmai se ivește și trebuie prins în cleștele frazei:

— Ar urma atunci că o egalitate socială deplină în toate statele, să suprima ideia de naționalitate?

Domnul Aurel intră:

— Curaj! Curaj! Nu te speria de cuvinte. Ideia de naționalitate e veche cât lumea. Se va dezbrăca numai de o fărâncișie și nu va mai putea fi exploatată. Nedreptățile se susțin ca o schelărie: dacă o bârnă e dată jos, celelalte nu mai au sorți de viață lungă... Nu uita ce vorbim acum: în ziua în care cucerii vor cere de la națiunile mari victorioase egalități sociale de fapt — victorioșii vor refuza cu violență: dacă nu se poate „guverna“, la ce ne folosește unitatea națională sau colonială?

Și d. Aurel avu un răs logic. Plutonierul obiectă:

— Nu se poate spune că o mare națiune trăește numai din împilarea minorităților etnice sau exploatare colonială.

Căprarul ripostă scurt:

— Nu, desigur că nu. Dar se menține o inegalitate deasupra căreia, ca pe o solidă bază, se suprapun toate celelalte inegalități în sânul aceluași neam.

Plutonierul se zbatu:

— E un criticism care distruge simjul nostru de datorie. Un militar nu trebuie să gândească prea departe; el trebuie să facă acte.

Căprarul își mulă glasul:

— Nu, dragul meu eu nu, dezertez, nici cu trupul, nici cu inima. Fac parte dintr'un organism. Locul meu e bine stabilit. Am câțiva oameni sub ordinele mele. Dacă ași dispărea un gol ar rămâne în locul meu și sunt încă prea tânăr, ca să nu-mi fie rușine. Și pe urmă n'ași putea cere neamului românesc, atât de vitreg rostogolit de istorie, să ducă o viață mai morală istoricește, decât o duc acele mari și glorioase națiuni ale globului terestru.

Plutonierul privi în sus în ochii căprarului dacă nu cumva acesta surăde. Dar d. Aurel avea sprâncenele ridicate și părea a căta înaintea poșilor, să descifreze tragicul destin al oamenilor... După un timp urmă:

— Cunoști vechea mea opinie: că nu se poate să fie mijloace pacifice de înțelegere între oameni. Dar se pare că bărbați politici cari vorbesc în numele națiunii lor își pierd inteligența individuală și caracterul înobilat de școli înalte, și raționează dacă se poate spune astfel, numai cu instinctele. Totuși ce unitate admirabilă! Ce logică neguroasă și infailibilă! Poate niciodată solidaritatea umană nu se arată, într'un stat, atât de formidabilă! și de entuziastă, ca în zilele premergătoare războiului. În toate instituțiile publice funcționarii lucrează cu un zel dezinteresat, în fabrici muncitorii sânt eroi, căile ferate făcând cu o iușeală și o precizie care întrece cu mult prevederile regulamentelor fricoase și prudente. Națiunea toată se arată ca o sință vie, unică și naveta socială care scârția atât de amarnic înainte, trece fluidă de la guvernatori la guvernați. Insul devine element exclusiv social. Atinge această coardă în el, ori cum areai s'o numești: confesiune, naționalitate, rassă și el e gata să facă sacrificiul celor mai mari prejudecăți: a vieții și averii lui! Eu cred deci în desăvârșirea sentimentelor noastre, cred în excelența solidarității umane. M'a convins acest război!

. . .

Când ajunseră în dreptul locuinței unde cantona domnul Aurel, se opriră. Căprarul zări pe totuarul cellalt, pe o bancă de lemn și la umbra amară și tonică a unui nuc pe veselul său camarad, caporalul Tică Petre, în civilitate croitor Caporalul Tică Petre avea pe ghenunchi un carnet pe care-l luă cu mâna stângă, atunci când se sculă și salută pe plutonierul Negru.

— Șezi căprar, și fă-ne și nouă loc. Umbra nucului e plăcută.

Și de oare ce domnul Tică Petre cu o mișcare înceată dar sigură voia să-și vâre carnetul în interiorul vestonului, a-

mîc lui s-au pus mîna de asupra cu o dulce autoritate, și ceru din ochii un vot de încredere. Dar plutonierul era alături. Domnul Aurel risipi teama camaradului său :

— E de-ai noștri, Titică, băiat bun. Iubește literatura, chiar cînd e scrisă de grade inferioare.

Domnul Aurel care cunoaște apftitudinile artistice ale tînrului croitor, nu s'a îndoit o clipă că în carnetul prețios, ca în cochilia unei scoici speciale, trebuie să fie, în creațiune, o perlă literală..

Caporalul Tică Petre citi :

„Doamne, ce crud e războiul! Nemiloasă soartă care ți-ai bătut joc de sarmenele noastre tinerețe, deslipindu-ne de lângă ce aveam scump, de ce iubeam! Caci am iubit ce zici, iubesc încă. Cînd mi-aduc aminte îmi vine să plîng și dacă n'ar fi acest carnet în care-mi însemnez zi cu zi suferințele mele și în care-mi ușurez astfel sufletul, ași dezerta! Da, iubesc. Pe cine? Nu pot încredința nici măcar acestui carnet, numele ei scump de oare ce soarta răsboiului e ne statornică. Dacă ași cădea cumva mort sau prizonier, îmi-ar fi rușine ca dușmanii patriei mele să pronunțe numele ei! Dar fie—războiul nu întrebă. Am plecat din C**, orașul meu natal, în dimineața zilei de 7 Iunie 1919. Era o zi strălucitoare. Păsările cântau în copaci, dar inima mea plîngea în piept. Vai, și acum cînd îmi aduc aminte mă podidesc lacrămile. Dar lacrămile nu sînt făcute pentru ostași. Domnișoara X a venit la gară într'un costum bleu-pal și în mîna cu un buchet de romanțe și mușețel, florile mele favorite. În vagonul de marfă în care mă aflam, era șef domnul sergent Pandelie, acest om rău care se vede că n'a iubit niciodată, căci în vreme ce Domnișoara X îmi făcea semn să mă dau jos să ne luăm adio, d. sergent făcea haz cu domniile caporali și soldași, din acelaș compartiment. Dar eu am trecut peste consemn și m'am dat jos unde domnișoara mi-a oferit florile și un sul de tutun calitate I (8.50 preț maximal) apoi ne-au podidit pe amîndoi lacrămile. Cînd am conținut din plîns, am conșolat'o, căci bărbatul trebuie să aibă o inimă mai bărbătească. I-am zis :

— Dragă domnișoară X., toată lumea moare în răsboi. Voi căuta ca în timpul luptelor să rămîi la căruță spre a lucra vre-un veston d-lui plutonier-major.

Pe urmă ne-am luat iar adio și ea a început iar să plîngă. Față de o asemenea melancolie nu m'am putut stăpîni și cu toate că camarazii mei rîdeau și-și făceau semn în compartimentul de marfă, eu am luat în brațe pe domnișoara X, și am sărutat'o pe frunte. Ași fi sărutat'o pe obraji, dar m'ași fi umplut de pudră și cremă, care ar fi fost un motiv și mai mare de rîs pentru camarazi. Ca să nu mă orăt mai puțin sentimental, deși sufeream îngrozitor în acele momente supreme cînd pleci ca să mori pentru patrie și nu știi dacă te mai reîntorci în sânul familiei viu sau mort, am reamintit domnișoarei aceea

seară fermecătoare când am făcut cunoștință împreună în bufetul salonului Băile Comerciale, unde Domnișoara își mănjise rochia cu cremă de la prăjituri și eu am vrut s'o șterg cu baltista. Muzica intona tocmai valsul din Prințesa Dolari or pe care-l cânt și eu la armonică și am dansat amândoi, Domnișoara dansa chiar ca o prințesă. Apoi am întrebato unde șade la care răspunzându-mi că șade departe, „pe brazdă“, am zis că vreau s'o conduc și chiar am condus'o. Momente fericite și solemne! Luna lumina iubirea noastră pe ulișile pustii. Noi călcăm atât de ușure încât nici varădiștii care dormeau contrar regulamentului nu ne-au simțit trecând pe lângă ei.

Der Domnișoara băgă de seamă că trenul se puse în mișcare. Încă o îmbrățișare, tot pe frunte—am arătat motivul—și-ne despărțim! Fi-va pentru vec'nicie? Fi-va pentru todeauna? Destinul va hotărâ. Totuși în fie care seară, înainte de a mă culca, fac această rugă lui Dumnezeu.

— Doamne fă ca să mă în'orc sănătos acasă. Apără-mă de gloanțe și de baionete. Oprește-mi mâna când o voi ridica asupra unor nevinovați și nu te uita la greșele mele din trecut. Dacă o fi să mor, fă Doamne,, ca moartea mea să nu fie zadarnică: ajută țărișoara mea frumoasă. Și dacă ai hotărât să mai reviu acasă, lasă-mi puterile nevătămate de furtiile războiului, lasă-mi mai ales mâinele, ca să pot întemeia cu ele o familie, să pot hrăni copiii mei și pe mama copiilor mei..“

BCU Cluj / Central University Library Cluj

F. ADERCA.

TOAMNA NOASTRĂ

Toamna—și picură rugina
 Și tristețea ne'nțeleasă;
 Ne-a acoperit lumina
 Văl de ploaie, văl de ceață.

Cei din urmă trandafiri
 Dorm pe veștede tulpine —
 Focul tainicei iubiri
 Pentru ce adoarme 'n tine?

A 'nceput să bată vânturi
Și să fie rece 'n noi;
Amuțit-a glas de cânturi —
Doar avem prohod de ploi.

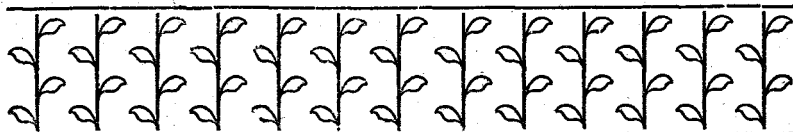
Unde-i dusă primăvara,
Unde-s zâmbetele tale?
Și de ce ne 'ncinge seara
Încă l'a 'nceput de cale?

Frunzele se strâng morman
Și calcăm pe moarte foi;
Căutăm cu ochii 'n van
Fericirea înapoi.

... Inger cu pleoape plânse
Și cu fruntea visătoare,
Spune-mi, visurile 's stânse
Și-a murit al nostru soare?

ION SÂN-GIORGIU.

Bâle, 7 Nov. 1919.

CRONICA TEATRALĂ

Teatrul Național: Fără reazem (27/1);

Intr'un adăpost (28/1).

Un talent nou s'a ivit la rampa Teatrului Național: d-ra Igena Floru. A apărut deodată, fără a fi bătut pe la ușile bisericuțelor literare. Singur d. Caton Theodorian, cu o însuflețire vrednică, a prezentat-o comitetului de lectură și în cercurile literare.

A venit cu o piesă și cu o îndrăzneală caracteristică numai adevăratelor talente. *Fără reazem* are numai patru persoane. Îți trebuie multă încredere, instinctivă poate, în puterile tale spre a te încumeta să zugrăvești un conflict și o lume întreagă, legându-ți mâinile și renunțând la avantajii episoadelor și ale personagiilor secundare care servesc ca verigi de trecere între diferitele faze ale acțiunii. D-ra Floru a îndrăznit și a izbutit.

Drama însăși este atât de sufletească încât numai în actul final se materializează, cece de altfel dă sfârșitului o aparență de teatralism bruscat. În mijloc se află ființa «fără reazem», o femeie delicată, puțin cam visătoare și idealistă, menită parcă să nu întâlnească în viață un sprijin, o țință fără de care viața îi pare o sarcină. Măritată cu un bărbat care caută să trăiască cât mai intens, să smulgă vieții tot ce se poate, și pe care d. Pella îl joacă în stil de farsă melodramatică, femeia a trebuit să înțeleagă că acest om este și va rămâne un simplu străin pentru ea. Și astfel viața ei se târăște mohorâtă și stingheră, într'o așteptare vagă a unei fericiri visate... Atunci, într'o clipă întâmplătoare, pică un prieten de-al ei din copilărie, care a iubit-o odinioară și căruia ea i-a preferat pe soțul ei de azi. Prietenul acesta sosește ca un salvator. Firea lui are o înrudire adâncă cu năzuințele ei. În curând iubirea se aprinde în sufletele lor. Fericirea bate la ușa femeii «fără reazem». Mai șovăie, mai amână momentul, deși îl dorește din toată inima. Ezitarea lui e chiar prea mare.. Însfârșit iubirea îi înlănțue. Pentru a doua oară femeia și-a înălțat un idol, și-a alcătuit un reazem în viață. Primejdia însă îi amenință dintru început dibuirile. Viața e o luptă grea în care cei slabi sânt sortiți să se îndoae în fața celor îndrăzneți și puternici. Aici primejdia e o medicinistă, adusă în casă pentru a îngriji pe femeia prea gingașă sufletește și trupește. Studenta e din ce ce înfruntă viața, din cei biruitori în viață. Soțul bolnavei îi cade repede la picioare. Dar tot atât de repede studenta trece peste dânsul, cu ochii la cel ce nu o vrea și care iubește pe eroina dramei. Nici o clipă nu sânt față în față femeile acestea și totuși lupta adevărată este între ele. Un autor, care ar fi vrut să exteriorizeze conflictul, n'ar fi ocolit întâlnirea lor. D-ra Floru nu merge sau nu poate încă merge după efecte teatrale; zugrăvește numai viața în cursul ei capricios. Rivalitatea femeilor atârnă deasupra piesei ca o sabie ucigătoare. Lupta, firește, trebuie să se sfârșească cu biruința celei mai tari. Cealaltă dispăre. Acelaș revolver cu care medicinista, plină de viață, a făcut exerciții de tir, va ucide pe cealaltă, cea învinsă...

O feminitate încântătoare deosebește opera d-rei Floru. Calitățile cele mai vădite și mai nedesmințite sânt gingășia și spontaneitatea sufletească, deci eminentamente feminine. Totul, chiar și materialismul soțului

și sănătatea cam perversă a studentei, e învăluit într-o delicată idee-lizatoare. Forma, potrivită inspirației, nu face decât să sublinieze feminitatea autoarei. Un dar de observație, pătrunzător, împerechiat cu o sinceritate uneori naivă, sânt temelile talentului d-rei Floru. Mulțumim acestora are și puterea de-a evoca și statornici atmosfera trebuincioasă fără a recurge la accesorii, numai prin alegerea replicilor juste. De aceea, în general, nu suferă de boala prolixității, ceace iarăși face ca s'o ascuți cu plăcere și s'o urmărești cu interes, deși situațiile într'adevăr dramatice sânt ocolite. Evitarea ciocnirilor directe întârzie înălțarea dramei, încât se pare că expunerea cuprinde amândouă actele dintâi. Drept urmare culminația conflictului se strămută dela sfârșitul actului al doilea spre mijlocul celui de-al treilea. Fără de calitățile psihologice, întârzierea aceasta ar putea primejdi toată soarta piesei.

Valoros este darul de-a caracteriza oamenii. Toate cele patru personajei trăesc aevea, devin cunoscuții noștri buni. O greșală pare a se fi strecorat numai în zugrăvirea Lolei, a eroinei. În actul al doilea femeea aceasta, dreaptă, timidă, vapoasă aproape, nu se poate să facă ea avansuri celui ce o iubește. Sifiala pe care are Gaby în fața ei, e mai natural și mai logic s'o aibă ea în fața lui. Greșeala aceasta îndoaie puțin caracterul Lolei și e în dauna desfășurării ulterioare.

Oamenii d-rei Floru nu sunt însă și tot atât de originali, pe cât sunt de vii. Studenta e sora mai mică a Tofanei. Gaby însuși e destul de înrudit cu Rudy, deși înrudirea nu e atât de manifestă ca aceea dintre Tofana și medicinista. Apoi chiar soțul Lolei, are ceva din Castriș. Influența e simțitoare, fără totuș a fi dăunătoare, căci d-ra Floru a pus toate personajele influențate să graviteze împrejurul unui personaj original și prețios: Lola. Dealtfel originalitatea și valoarea de căpetenie a piesei, ca piesă, în Lola se concentrează, care poate sta alături de figurile trainice din teatrul românesc, cu toată deviațiunea pe care am semnalat-o.

Ar mai fi să ne oprim asupra șovăirilor tehnice ale dramei. Dar acestea sunt fără importanță când ai în față un talent cu intuiția scenei. Primei lucrări dramatice a unui autor nu-i poți cere virtuozitate de meșteșug. Talentul adevărat se face ascultat chiar cu stângăci de tehnică. Meșteșugul e secundar, căci se poate învăța; talentul este esențialul, căci trebuie să-l ai de-acasă...

Bine servită de d-nele Macri, Marioara Zimniceanu și d-l Valentinianu, *Fără reazem* a pus în evidență talentul remarcabil al d-rei Igena Floru, care astfel rămâne o făgăduință prețioasă pentru literatura dramatică românească...

D-l Ionescu-Morel prezintă o schiță dramatică: *Intr'un adăpost*. E o fotografie, desigur exactă, a vieții din tranșee. Drama însă lipsește. Episodul dintre un soldat și un căprar, care se sfârșește prin moartea păcătosului, rămâne episod. Mai interesantă e moartea telefonistului care și face datoria până la ultima suflare (deși, murind, vorbește prea mult). Valoarea actului e mai mult documentară și impresionează prin realismul puțin cam de reportaj ziaristic. Soldații sunt, în orice caz, sau cel puțin par a fi, după cele ce spun, nepoții lui Ventura din *Curcanii*. Și poate că războiul mondial a răscolit mai adânc în sufletele oamenilor...

EINSEMNĂRIE

V. Militaru. — Stropi de rouă.
Volumul d-lui Militaru, dela ornamentele nationale de pe co-pertă până la ultima poezie, ne dezarmează.

Citindu-l, ai impresia că faci

„...Și fetele mari, aplecate pe seceri, în lanul de grâu,
Par zâne ce 'nnoată prin valuri de aur, furete de-un râu,
Cu flori de cicoare 'n cosișă, cu raze de soare 'n obraz,
De-ar fi să le vad'o Domnișă, le-ar bate, cred eu, de necaz...
Flăcăii se luptă cu snopii, glumind pe 'ntrecute, c'nume
Nu poți să ghicești : secerișul li-i rostul sau spusul de glume ?

(Secerișul).

D-l Militaru redă bine atmo-sfera acestei vieți țărănești atât

prin schițele picturale cât și prin limbaj.

De pildă :

În bordeiul ce se pierde
Sub troeni, în jurul vetrui,
Stă moș Dinu Prisăceru
Vorovînd cu doi cumetrii.

Sau :

Între gârlă și zăvoaie
Moș Lisandru Vijălie
Are și el — tot ce are —
Un răstav de razachie.

BCU Cluj / Central Univ. (Noaptea de Ghenarie).

(Ci-că să te joci cu hoțul...)

Remarc chiar un palid simbol (vezi : *Spre culme*) și un frumos cântec de leagăn.

Cu toate acestea, sufletul nostru atât de frământat în vremea din urmă cere par'că aiceva poeziei actuale. Firește, nu putem cere D-lui Militaru să-și for-

jeze personalitatea artistică. Dar e prea puternic contrastul dintre vesela și pașnica lumină a pastelurilor d-lui Militaru și năzuințele febrile și neclare ale bietului nostru suflet...

V. M.

Balade de G. Tutoveanu. Un volum de poezii în care suflul eroic se îmbină destul de armonios cu adierile poeziei adevărate. D-l Tutoveanu care s'a

arătat în „Albastru“ un artist al formei — deși turnată în tipare puțin diferite — ne înfățișează o serie de balade întraripate, pre-sărate cu imagini fericite :

Oștiri mai aprige ca vântul,
Sosesc talažuri peste zări,
Că se 'nfioară 'ntreg pământul
Ca de năvala unei mări,
Și 'n sbor năprasnic iau cu ele
Pe lunci, al doinelor mister...
Și vulturii de pe drapel
Se 'ntrec cu vulturii din cer...

(Se plâng Carpații).

Undeva o strofă simplă și emoționantă :

Copiii mei, copiii mei.
Când treceși seara la culcare
Și candelile 'n tremurare
Vă ning pe creșete văpaia,
Rugăți-vă și pentru cei
Cari au căzut la Turtucaia.

(Și când vișoroși).

V. M.

BIBLIOGRAFIE

(In rubrica aceasta vom publica lista tuturor cărților românești apărute, arătând editura, numărul paginilor și costul unui exemplar.)

Dr. Leon Vatan. — Elemente clinice semiologice (Seria I); Exerciții practice de auscultare; Plămâni, inimă, artere, București, 1919, Editura Studio, 340 pag. și planșe colorate, Lei 40.

Const. Răduț și Al. T. Stamatiad. — Femeile ciudate, piesă într'un act, ediția III, București, 1919, Editura Iliescu, 40 pag. Lei 3 50.

Walter Scott. — Oglinda mătusei Margareta, trad. de Al. Iacobescu, București, 1919, Ed. Iliescu, 55 pag. Lei 2.50.

Inginer M. Cioc. — Starea de înaintare a învățământului primar în România până în anul 1918, București, 1919, Tipografia Cultura Neamului Românesc, 77 pag. Lei 5.50.

N. I. Constantinescu. — Atrocități germane, Târgu-Jiu, 1919, Tipografia Lumina, 64 pag. Lei 4.

Lt.-col. Ștefan Paraschivescu. — La porțile Moldovei, jurnal de război, 7 luni 1 17 — 1 Mai 1918 (Nămoloașă, Fundueni, Lungoci, Mărășești, Muncel, Cota 401, Armistițiul), Brăila, 1919, Ed. Ancora (Al. Alay-Calafaceanu), 140 pag. Lei 7.50.

Preotul Ioan I. Kăușescu. — Colinde din com. Dragoslavele, jud. Muscel, Biblioteca „Duminica Poporului“, București 1919, Editura „Convorbiri literare“, 64 pag. Lei 1.25.

I. Conciatu. — Timișoara, o scurtă monografie cu deosebită considerare asupra comerțului și industriei, Timișoara 1919, Tipografia Huniadi, 64 pag. Lei 4.

Kadu A. Florescu. — Pentru dreptul românesc în cauza țărănească, Bârlad 1919, Tipografia Nic. A. Teiu, 50 pag. Lei 2.50.

N. Răduțescu-Niger. — Seducătorul, roman, București 1920, Edit. Negreanu, 14 pag. Lei 6.

M. Constantina s. u. — D spre suprimarea execuției silite în afacerile civile, Craiova 1919, Tip. Romuri, 46 pag. Lei 5.

L. Brebeanu. — Cădrilul, comedie în trei acte, București 1920, Editura Alcalay, 200 pag. Lei 7.00.

Molière. — Tartuffe, comedie în 5 acte, trad. în versuri de A. Toma, București 1919, Ed. H. Steinberg, 180 pag. Lei 2.

G. Tutoveanu. — Bătăie, București 1919, Tipografia „Convorbiri Literare“, 120 pag. Lei 4.

V. Militaru. — Stropi de rouă, poezii, București 1920, tipărit „Cartea Românească“, 180 pag. Lei 7.

H. Santelevici. — Cercetări critice și filozofice, Ediția II, București 1920, Editura Alcalay, 376 pag. Lei 15.

H. de Balzac. — Flăcările dragostei, roman sentimental, București 1920, Editura Negreanu, 170 pag. Lei 6.

Margareta Gavrilescu. — Emile și ideile pedagogice ale lui Jean Jacques Rousseau, București 1920, Edit. Alcalay, 55 pag Lei 4.

Lucian Blaga. — Poemele luminii, Ediția II, București 1919, Tiparul „Cartea Românească“, 98 pag. Lei 4.

Gabriel Compayre. — J. J. Rousseau și educația naturii, trad. de Margareta Gavrilescu, București 1920, Edit. 100 pag. Lei 5.

Corneliu Botez. — Responsabilitatea Statului și noua concepție de despăgubiri pentru daunele de război în doctrina și legislația franceză și română, București 1919, Edit. Ref. Socială, 36 pag. Lei 3.

Costin St. Stoicescu. — Refacerea economică a României, studiu introductiv teoretic, București 1919, Edit. Reforma Socială, 46 pag. Lei 4.

Raicu Ionescu-Rion. — Religia, familia, proprietatea din epoca revoluției franceze, București 1919, Edit. Socialistă, 34 pag. 75 bani.

Take Ionescu. — Pentru România-Mare, discursuri din război, 1915—1917, București 1919, Tiparul „Lumea Nouă“, 165 pag. Lei 10.

Veru. — Scene Bucureștene, cu o prefață de Radu D. Roseffii și ilustrațiuni de Vermont, București 1919, editura autorului, 78 pagini Lei 6.

Leon Geller-Iași. — Problemele vremii, conferință ținută la cerul de studii sociale, București, Edit. Socialistă, 44 pag. Lei 1.25.

George Căiș. — Tainele lor, nuvele, București 1919, Edit. Socec, 190 pag. Lei 5.

(Lista s'a încheiat la 7 Ianuarie).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

POȘTA REDACȚIEI

C. Pănescu. — *Tot idealism*, reminiscență platoniciană versificată.

Sotir Nasse. — *Noembrie* nu are lucruri rele.

Mugur. — Banalități fericit versificate.

Florin Florian. — Prietenul dv. Iosif Pienaru nu avea talent.

Costică Petrea. — Tinere, în-tâiu cartea!

A. N. — *Și pentru voi am plâns*, promite un poet elegiac.

V. M. — Mulțumim pentru aprecieri. O compoziție frumoasă. O să vină vremea și pentru mai bine.

Alex. N. P. — Mulțumim. Evităm însă traducerile.

Lenușa P. Matei. — Copilării draguțe.

D. — Mai puțin bine ca cea dintâi.

Canta Doro. — De loc.

La răspântii. — Violent amestec de Blaga și Minulescu. Nu e clarificare.

Sylvio. — Facilitate filozofantă destul de agreabilă. Lipsește personalitatea.

Danoriu F. M. — Facilitate și imitație

Adrian Corbu. — Încă ciripeli. Dem... — Versificație acceptabilă.

A APĂRUT

No. 12

Lectura pentru toți

:: MAGAZIN ILUSTRAT LUNAR ::

SUB DIRECȚIUNEA D-LUI E. LOVINESCU

Sumarul:

Filmul vietli	<i>E. Lovinescu</i>
Unei amfore (poezie)	<i>Ion Pillat</i>
Patrula (schiță de războiu)	<i>H. Papadat-Bengescu</i>
Căsuțe triste (poezie)	<i>Alexandrina Scurtu</i>
Poveste de Crăciun (piesă într'un act)	<i>Victor Eftimiu</i>
Cântă turnurile (poezie)	<i>Ion Sân-Giorgiu</i>
Ca la Galați (schiță militară)	<i>Maiorul Gh. Brăescu</i>
Luptele dela Jiu	<i>George Cornea</i>
Zăgazui (nuvelă)	<i>N. Gr. Patriciu</i>
Tabla de materie a anului 1919	***

Abonamentele se fac la Librăria ALCALAY & Co.

Lei 33 pentru un an

„ 18 „ șase luni

Prețul unui număr Lei 3,50

EDITURA ALCALAY

ULTIMA NOUȚATE

În editura ALCALAY a apărut:

CADRILUL

Comedie în trei acte de L. REBREANU

reprezentându-se cu un succes deosebit la Teatrul Național
din București

Iată câteva spicuiți din presă asupra «Cadrilului»:

Dacia. — E o psihologie nouă în teatrul nostru și d. Rebreanu a isbutit să-i dea uneori trăsături scilicet de umor.

Renașterea Română. — Dialog vioi, caracterizare precisă a personajelor și o înlanțuire strânsă a acțiunii...

Dimineața. — Comedia d-lui Rebreanu e alcătuită în genul onest și naiv, în înțelesul bun al cuvântului, al comediilor lui Schopenhauer și Kadelburg.

Steagul. — „Cadrilul“... poate fi redus la o simplă dar delicioasă farsă pentru unii, și ridicat pentru alții până la un adevărat simbol.

Isbârda. — ... Surpind agreabil elegant șlefuitele aforisme, paradoxuri și sentințe cu cari e împănată piesa.

Epoca. — ... Piesa d-lui Rebreanu e bună și poate fi urmărită cu interes.

România. — Acțiunea este vie, se succede logic; sunt destule scene tari, cari ating perfecțiunea și cari surprind prin spontaneitate, prin claritate, prin natură.

Avântul. — Calitatea esențială a comediei e că e ușoară, veselă și mai ales spirituală...

Rampa. — ... D-l Rebreanu a dovedit mult spirit de observație, adesea ironico-indulgent, uneori satiric.

Chemarea. — „Cadrilul“ a relevat însușirile sale de dramaturg și de tehnician al dialogului.

Indreptarea. — Dialogul, plin de vervă și lipsit de pretenții, e desigur partea cea mai consistentă a piesei...

Adevărul. — Bilanțul total este: două ore vesele, fără altă pretenție decât de-a amuza.

Un volum splendid, cu coperta în culori LEI 7,50